

## บทที่ 4

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

#### 4.1 บทสรุป

กฎหมายเกี่ยวกับการพาณิชย์นาวีเป็นกฎหมายที่ยังไม่แพร่หลายมากนักในประเทศไทยในปัจจุบันแม้ว่าจะมีการติดต่อซื้อขายกับต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เนื่องจากมิได้เป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมทางการเดินเรือ กฎหมายพาณิชย์นาวีจึงมิได้เป็นที่รู้จักกันมากนัก แต่ในระยะเวลาปัจจุบันนี้ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญต่อกิจการพาณิชย์นาวีและกฎหมายพาณิชย์นาวีมากขึ้นเนื่องจากการขนส่งสินค้าทางทะเลเป็นวิธีการสำคัญในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ แต่กองเรือพาณิชย์ไทยยังมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง จึงมีความพยายามที่จะพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพกองเรือให้มีความสามารถในการขนส่งสินค้าเข้าและสินค้าออกของไทยให้มากขึ้นโดยการส่งเสริมการลงทุน การหาสินค้าให้มาให้บริการ ในทางด้านกฎหมายก็ได้พยายามที่จะให้มีกฎหมายเฉพาะเรื่องทางพาณิชย์นาวีให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการพาณิชย์นาวีบางฉบับยังมีข้อขัดข้องบางประการ เช่นในพระราชบัญญัติการกักเรือ ได้กำหนดให้สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลเป็นสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้สามารถร้องขอต่อศาลให้ทำการกักเรือได้ แต่มิได้มีกฎหมายใดบอกถึงการเกิดสิทธิเรียกร้องว่าเกิดขึ้นอย่างไร ใครเป็นผู้มีสิทธิเรียกร้องนั้น และใครเป็นผู้มีภาระในค่าตอบแทนการช่วยเหลือกู้ภัยนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาว่าศาลจะใช้หลักกฎหมายใดมาบังคับใช้แก่การช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลที่หากเกิดขึ้น

การช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลอาจทำขึ้นโดยมีสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยหรือไม่ก็ได้ โดยในเริ่มต้นได้มีการรับรู้ถึงสิทธิของผู้ช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลที่จะได้รับรางวัลตอบแทนการช่วยเหลือกู้ภัยซึ่งเป็นการช่วยเหลือ โดยไม่มีสัญญาตกลงกันไว้ก่อน (Pure Salvage) โดยลักษณะของ

หนี้รางวัลตอบแทนจะเป็นไปในลักษณะของ Quasi Contract Obligation ซึ่งเป็นสิทธิที่กฎหมายในระบบคอมมอนลอว์กำหนดไว้ โดยจะเป็นกรณีของการชดใช้คืนซึ่งเป็นผลจาก เจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับการช่วยเหลือกู้ภัยได้ประโยชน์จากการที่ทรัพย์สินของตนถูกช่วยเหลือให้พ้นจากภัย

จากแนวความคิดของการช่วยเหลือกู้ภัยที่เป็นประการสำคัญก็คือการส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือกู้ภัยเกิดขึ้น การให้รางวัลตอบแทนการช่วยเหลือกู้ภัยเป็นการตอบแทนสำหรับประโยชน์ที่เจ้าของทรัพย์สินได้รับจากการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลนั้นและเป็นรางวัลสนับสนุนให้เจ้าช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลคงจะเห็นได้จากบทบัญญัติในเรื่องการพิจารณารางวัลของอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล ปี ค.ศ.1989 ได้กำหนดให้การให้รางวัลตอบแทนจะเป็นไปในทางส่งเสริมการช่วยเหลือกู้ภัย และองค์ประกอบในการพิจารณาต่าง ๆ นั้นก็มีได้จำกัดเพียงมูลค่าของแรงงานหรือค่าใช้จ่ายที่ผู้ช่วยเหลือกู้ภัยเกิดมีขึ้นเท่านั้น รางวัลตอบแทนจึงมิได้มีฐานะเป็นค่าทดแทนสำหรับการชดใช้คืน หรือเป็นค่าตอบแทนตามมูลค่าแรงงานค่าใช้จ่ายหรือมูลค่าของงานที่ได้กระทำลง แต่จะมีฐานะเป็นรางวัลตอบแทนสำหรับผลสำเร็จของการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลที่เกิดขึ้น

การช่วยเหลือกู้ภัยที่จะได้รับรางวัลตอบแทนการช่วยเหลือกู้ภัยนั้นจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขคือ มีทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งการช่วยเหลือกู้ภัย เกิดอันตรายขึ้นกับทรัพย์สินดังกล่าว ผู้ช่วยเหลือกู้ภัยได้กระทำการช่วยเหลือโดยสมัครใจกล่าวคือไม่เป็นการกระทำตามหน้าที่ที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นหน้าที่ตามข้อตกลงหรือสัญญา และประการสุดท้ายการช่วยเหลือกู้ภัยต้องประสบความสำเร็จเป็นผลให้เกิดประโยชน์

การช่วยเหลือชีวิต คมนุษย์โดยปกติจะถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคลที่ต้องทำการช่วยเหลือตาม กฎหมายอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือชีวิตคมนุษย์ก็สามารถได้รับรางวัลตอบแทนได้เช่นกันหากมีทรัพย์สินได้รับการช่วยเหลือที่มีผลสำเร็จ โดยผู้ช่วยเหลือกู้ภัยรายอื่นเป็นผลให้ต้องมีการแบ่งรางวัลตอบแทนที่ได้รับจากการช่วยเหลือทรัพย์สินให้แก่ผู้ช่วยเหลือชีวิตด้วย

ในปัจจุบันการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล โดยเฉพาะการช่วยเหลือกู้ภัยที่ปฏิบัติโดยผู้ช่วยเหลือกู้ภัยอาชีพจะมีการทำสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยไว้เป็นหลักฐาน สัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล

ถึงแม้ว่าจะเป็นไปตามหลักพื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยสัญญาเหมือนดังเช่นสัญญาอื่นๆทั่วไป แต่สัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลก็ยังคงอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล และมีข้อแตกต่างจากสัญญาโดยทั่วไปที่ว่าเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ผู้รับสัญญาหรือผู้รับการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลนั้นเป็นผู้ที่อยู่ในสภาพที่เสียเปรียบไม่มีอำนาจต่อรองด้วยเหตุที่ตกอยู่ในระหว่างอันตรายไม่สามารถหลีกเลี่ยงและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การรับบังคับตามสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยนั้นจึงต้องมีการพิจารณาถึงความยุติธรรมและความเหมาะสมในรางวัลตอบแทนที่กำหนดขึ้น โดยทั้งนี้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ ทั้งในอนุสัญญากรุงบรัสเซลว่าด้วยการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล และในอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล ปี ค.ศ.1989 ต่างกำหนดให้ศาลสามารถยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล ได้หากเห็นว่าสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยได้กระทำขึ้นโดยความกดดันอันเกิดจากอันตรายที่มีอยู่ในขณะนั้น และสัญญานั้นมีความไม่เป็นธรรม หรือเงินรางวัลไม่เหมาะสมกับการช่วยเหลือกู้ภัยไม่ว่าจะมากหรือน้อยเกินไป

จากการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปของการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลแล้ว แม้ในปัจจุบันยังขาดกฎหมายโดยเฉพาะมารับรองสิทธิในค่าตอบแทนการช่วยเหลือกู้ภัย ก็คงพยายามค้นหาหลักเกณฑ์ของกฎหมายไทยในเรื่องอื่นมาปรับใช้ โดยการวิจัยนี้ได้นำกฎหมายที่พิจารณาว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับการช่วยเหลือกู้ภัยไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือกู้ภัยโดยแท้ หรือสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล ซึ่งกฎหมายที่นำมาพิจารณาได้แก่ กฎหมายจัดการงานนอกสั่งเทียบเคียงกับการช่วยเหลือกู้ภัยโดยไม่มีสัญญา และหลักนิติกรรมสัญญามาปรับใช้กับสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล และได้นำกฎหมายเรื่องจ้างทำของอันเป็นเอกเทศสัญญาในบรรพสามของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเทียบเคียง โดยผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลและกฎหมายจัดการงานนอกสั่งมีข้อแตกต่างกันในเรื่องการตอบแทน โดยการตอบแทนในการช่วยเหลือกู้ภัยจะเป็นไปตามแนวความคิดในการส่งเสริมการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล และการตอบแทนประโยชน์ที่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกช่วยเหลือ ได้รับจากการที่ทรัพย์สินนั้นปลอดภัยค่าตอบแทนจึงมีลักษณะเป็นรางวัลมิได้เป็นการชดใช้ตามจำนวนค่าใช้จ่ายหรือภาระหนี้สินที่เกิดจากการเข้าจัดการงานของผู้จัดการตามหลักกฎหมายจัดการงานนอกสั่ง

ส่วนสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลแม้ว่าจะเป็นสัญญาที่กระทำขึ้นตามหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาทั่วไป แต่เนื่องด้วยเป็นสัญญาที่กระทำขึ้นโดยคู่สัญญาจะมีอำนาจในการต่อรองไม่เท่าเทียมกัน ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์จึงกำหนดให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจในการเข้าแทรกแซงแก้ไขสัญญาเพื่อความเป็นธรรมได้

เมื่อการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องในค่าตอบแทนการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลเข้าหนี้ในเงินรางวัลหรือผู้ช่วยเหลือกู้ภัยสามารถขอกักเรือได้เพื่อเป็นหลักประกันในการบังคับเรียกร้องเอาเงินรางวัล แต่ทั้งนี้สิทธิเรียกร้องที่จะขอให้มีการกักเรือตามกฎหมายกักเรือ โดยรวมทั้งตามพระราชบัญญัติการกักเรือล้วนแต่เป็นสิทธิเรียกร้องทางทะเล (Maritime Claims) แทบทั้งสิ้นหากมิใช่สิทธิเรียกร้องตามที่กำหนดแล้วเจ้าหนี้ย่อมไม่สามารถยื่นคำร้องขอให้กักเรือไม่ได้ เช่นเดียวกับเรื่องบุริมสิทธิทางทะเลที่เจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิเรียกร้อง (เช่น ในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการจ้างเรือและบุริมสิทธิทางทะเล) จะได้รับชำระหนี้เอาจากเรือก่อนเจ้าหนี้อื่นๆ โดยสิทธิเรียกร้องที่มีบุริมสิทธิทางทะเลจะต้องเป็นสิทธิเรียกร้องทางทะเลตามที่กำหนดในกฎหมายเช่นเดียวกัน

ดังนั้นการนำเรื่องการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลมาบังคับตามกฎหมายทั่วไปไม่ว่าจะเป็นหลักกฎหมายจัดการงานนอกสั่ง หรือหลักนิติกรรมสัญญา หรือบังคับตามเอกเทศสัญญาในบรรพ 3 ที่ใกล้เคียงย่อมไม่เหมาะสมกับลักษณะของการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

#### 4.2 ข้อเสนอแนะ

ตามที่ได้เสนอการวิจัยเรื่องการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล โดยพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ได้รับการยอมรับเป็นกฎหมายภายในของประเทศอังกฤษและหลักเกณฑ์การช่วยเหลือกู้ภัยตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ และกล่าวถึงการนำหลักกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีความใกล้เคียงมาปรับใช้กับการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลหรือสัญญาช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลโดยเกิดปัญหา ความไม่สอดคล้องกับหลักการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลที่ปรากฏในอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล หรือในกฎหมายเกี่ยวกับการ

ช่วยเหลือผู้ภัยของต่างประเทศ และจากการวิเคราะห์อนุสัญญาเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเล ปี ค.ศ.1989 นั้น การกำหนดกฎหมายไทยเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลควรนำข้อกำหนดในอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเล ปี ค.ศ. 1989 มาร่วมพิจารณาด้วยเพราะเหตุว่า อนุสัญญานี้เป็นอนุสัญญาที่จัดทำขึ้น โดยการนำอนุสัญญากรุงบรัสเซล ปี ค.ศ.1910 มาแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ในปัจจุบันที่นานาประเทศได้เห็นความสำคัญของการให้ความคุ้มครองต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ถือเป็นสมบัติของมนุษยโลก แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาอาศัยเรือต่างชาติเป็นจำนวนถึงร้อยละ 90 แม้ว่าเจตจำนงของประเทศไทยต้องการพัฒนากิจการพาณิชย์นาวีของไทยให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับต่างประเทศลดการพึ่งพาของเรือต่างชาติ แต่การนำกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการช่วยเหลือระหว่างชาวเรือที่อยู่ในทะเล และส่งผลให้เกิดสิทธิและความรับผิดชอบในทางแพ่งเป็นการเฉพาะเรื่อง การนำอนุสัญญาระหว่างประเทศมาอนุวัติให้เป็นกฎหมายภายใน จึงต้องพิจารณานำมาใช้เพียงเท่าที่เหมาะสม เพราะว่าถึงแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลขึ้น โดยเฉพาะก็ตาม แต่เนื่องด้วยกองเรือของไทยยังมีขนาดเล็ก กิจการที่เกี่ยวกับการพาณิชย์นาวีเป็นกิจการที่มีผู้รู้จักเข้าใจในวงจำกัด การช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลเป็นเรื่องที่ใหม่ในทางกฎหมายของไทย กิจการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลที่เป็นของไทยยังไม่ปรากฏขึ้น ซึ่งในปัจจุบันการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลต้องอาศัยเครื่องและเทคโนโลยีที่ทันสมัยโดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ภัยต่อเรือตกอยู่ในอันตรายมีผลต่อความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมซึ่งในประเทศไทยยังขาดแคลนอยู่ การช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในประเทศไทยในอนาคตจึงเป็นการปฏิบัติการช่วยเหลือโดยเรือต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลจึงต้องคำนึงถึงภาระความรับผิดชอบที่จะเกิดกับผู้รับการช่วยเหลือผู้ภัยเป็นประการสำคัญ และพร้อมกันนั้นควรให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบที่จะเกิดขึ้นจากการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเล เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักแนวความคิดของกฎหมายและนำกฎหมายไปใช้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

ดังนั้นหากมีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเล โดยการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเรื่อง ก็ควรคำนึงถึงหลักความคิดเบื้องต้นและหลักกฎหมายเกี่ยวกับการช่วย

เหลือผู้ภัยทางทะเล พร้อมกับภาระความรับผิดชอบของผู้รับความช่วยเหลือผู้ภัย เป็นประการสำคัญ และควรมีสาระสำคัญดังนี้คือ

1. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลนั้นมีที่มาจากหลักนโยบายที่ต้องการให้มีการเข้าช่วยเหลือผู้ภัยในทะเลมากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้เข้าช่วยเหลือผู้ภัยมีสิทธิได้รับเงินรางวัล และวิธีการให้รางวัลเพื่อเป็นการตอบแทนและเป็นการจูงใจให้เข้าช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจแก่การประกอบการค้าและการพาณิชย์นาวี เนื่องจากการเกิดภัยอันตรายในท้องทะเลก็มักจะเป็นอันตรายที่มีความรุนแรงมากกว่าภัยที่เกิดบนบก และอีกทั้งยังห่างจากการให้ความช่วยเหลือทางบริการสาธารณะของรัฐโดยทั่วไปหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะส่งผลกระทบอีกทั้งกระทบต่อนุคคลจำนวนมาก เช่นผู้เป็นเจ้าของเรือ เจ้าของสินค้า ลูกเรือ หรือเจ้าหน้าที่บนเรือ หรือแม้แต่สภาพแวดล้อมที่อาจเกิดความเสียหายจากน้ำมัน วัตถุเคมี หรือวัตถุมีพิษที่อยู่ในเรือ จากแนวความคิดนี้ กฎหมายไทยจึงต้องกำหนดรับรองสิทธิของผู้ช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลในค่าตอบแทนการช่วยเหลือผู้ภัย มิให้จำกัดเพียงค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายที่ผู้ช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลมีขึ้นจากการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลเท่านั้น รางวัลควรมีค่าสมควรแก่การจูงใจให้เข้าทำการช่วยเหลือผู้ภัย แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าราคาของทรัพย์สินที่ได้รับการช่วยเหลือผู้ภัย เพราะมิฉะนั้นการช่วยเหลือผู้ภัยก็จะไม่ก่อประโยชน์ใดขึ้นแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจากการช่วยเหลือผู้ภัยนั้น ทั้งอาจก่อความเดือดร้อนจากภาระของรางวัลตอบแทนที่ล้ำเกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับการช่วยเหลือผู้ภัย

ในกรณีการช่วยเหลือชีวิตมนุษย์ถือเป็นหลักว่า การช่วยเหลือชีวิตมนุษย์นั้นผู้เข้าช่วยเหลือจะได้รับส่วนแบ่งจากผู้ช่วยเหลือรายอื่นที่เข้าช่วยเหลือทรัพย์สินในคราวเดียวกันแม้ว่าการช่วยเหลือชีวิตมนุษย์เพียงอย่างเดียวโดยตรงจะไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องเอารางวัล

2. การกำหนดกฎหมายไทยเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลควรให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสภาพแวดล้อมทางทะเลที่ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ สร้างความสำคัญและค่าตอบแทนต่อการปฏิบัติการป้องกันอันตรายที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม เป็นไปตามหลักในข้อกำหนด Safety-Net ในมาตรา 14 ของอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเล ปีค.ศ. 1989

3. กำหนดให้ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือผู้ภัยมีภาระความรับผิดชอบทางแพ่งที่ต้องชำระเงินรางวัลการช่วยเหลือผู้ภัยรวมทั้งค่าทดแทนพิเศษตามหลัก Safety-Net แต่ทั้งนี้ควรต้องคำนึงถึงผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือที่ส่วนใหญ่จะเป็นกองเรือไทย หรือผู้รับส่งสินค้าในประเทศไทยเป็นสำคัญ โดยกำหนดขีดขั้นภาระความรับผิดชอบให้ส่งผลเป็นภาระแก่ผู้รับการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลมากเกินไป

4. กำหนดให้อำนาจแก่นายเรือเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้เป็นเจ้าของเรือ และผู้เป็นเจ้าของสินค้า หรือทรัพย์สินบนเรือ ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดข้อโต้แย้งในเรื่องอำนาจในการทำสัญญาช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลของนายเรือให้มีผลผูกพันแก่เจ้าของเรือ หรือเจ้าของทรัพย์สินบนเรือ

5. การกำหนดขอบเขตของการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลให้ใช้บังคับและได้รับรางวัลตอบแทนแต่เพียงการช่วยเหลือผู้ภัยที่กระทำต่อทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลทั้งนี้ควรได้กำหนดความหมายของทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้กฎหมายสามารถปรับเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ และการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลเป็นเรื่องของความสมัครใจเข้าช่วยเหลือ ผู้ช่วยเหลือผู้ภัยจะไม่ได้รับรางวัลตอบแทนหากการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ภัยเป็นการกระทำตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือผู้กระทำเป็นผู้ที่มีหน้าที่ที่ต้องให้การช่วยเหลือผู้ภัย การช่วยเหลือผู้ภัยที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐตามอำนาจหน้าที่

6. การมอบอำนาจแก่ศาลในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในสัญญาช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลที่เห็นว่าสัญญาได้ตกลงกระทำขึ้น โดยคู่สัญญาถูกบังคับโดยสถานการณ์จำเป็นให้ยอมเข้าทำสัญญาโดยไม่มีข้อหลีกเลี่ยง ซึ่งเป็นการตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นในเรื่องอำนาจต่อรองระหว่างคู่สัญญาซึ่งต้องมีการพิจารณาเป็นกรณี และเพื่อเป็นการคงไว้ซึ่งหลักสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลโดยให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยศาลเป็นผู้มีอำนาจ หรือแม้ว่าสัญญาอาจถูกยกเลิกไปแต่ก็ควรจะนำมาใช้บังคับตามหลักการช่วยเหลือผู้ภัยในกรณีไม่มีสัญญาแทน

7. การกำหนดห้ามมิให้การช่วยเหลือผู้ภัยกระทำโดยขัดต่อเจตนาของผู้รับการช่วยเหลือผู้ภัยในการปฏิเสธการช่วยเหลือผู้ภัยอย่างมีเหตุผลสมควร ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดการเข้าช่วย

เหลือผู้ภัย โดยมีเจตนาที่ไม่สุจริตขึ้น แต่ทั้งนี้หากการปฏิเสธดังกล่าวไม่สมเหตุผลก็ควรให้มีการเข้าช่วยเหลือผู้ภัยและมีสิทธิเรียกร้องรางวัลได้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์หรือทรัพย์สินขึ้น

8. กำหนดหน้าที่ระหว่างผู้ช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเล และผู้รับความช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลให้ชัดเจน เพราะการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลเป็นการปฏิบัติที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยหรือความเสียหายแก่ทั้งตัวผู้ให้ความช่วยเหลือผู้ภัย หรือทางผู้รับความช่วยเหลือที่ตกอยู่ในอันตรายอยู่แล้ว

9. กำหนดให้ผู้ช่วยเหลือผู้ภัยเสียสิทธิในเงินรางวัลทั้งหมดหากการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลเกิดขึ้นเนื่องจากความผิดของผู้ช่วยเหลือผู้ภัยเอง และเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดจึงต้องกำหนดให้ผู้ช่วยเหลือผู้ภัยเสียสิทธิทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหากมีการกระทำผิดหน้าที่ การฉ้อฉล หรือมีการปฏิบัติโดยไม่สุจริต

10. เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ในรางวัลตอบแทนการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลผู้ช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลจะมีบุริมสิทธิในรางวัลตอบแทนการช่วยเหลือผู้ภัยทางทะเลในทรัพย์สินอื่นๆ นอกเหนือจากเรือตามพระราชบัญญัติจ้างองและบุริมสิทธิทางทะเล ด้วยเหตุว่าเป็นหนี้ที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหนี้รายอื่นๆ ในทรัพย์สินนั้น โดยการช่วยเหลือมิให้ทรัพย์สินนั้นเสียหายหรือสูญหายจากภัยในท้องทะเล

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย